

Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2021/22:AU5

Riksrevisionens rapport om arbetssökande över 55 år

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår de motioner som väckts med anledning av regeringens skrivelse och lägger skrivelsen till handlingarna.

Riksrevisionen har granskat om regeringens och Arbetsförmedlingens styrning gör det möjligt för Arbetsförmedlingen att arbeta effektivt för att arbetssökande över 55 år ska återgå i arbete. Resultatet av granskningen redovisas i rapporten *Arbetssökande över 55 år – regeringens och Arbetsförmedlingens styrning och prioriteringar*. I rapporten lämnas rekommendationer till regeringen och Arbetsförmedlingen.

I betänkandet finns två reservationer (M, SD, KD) och ett särskilt yttrande (V).

Behandlade förslag

Skrivelse 2021/22:13 Riksrevisionens rapport om arbetssökande över 55 år.

Åtta yrkanden i två följdmotioner.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Utskottets överväganden	5
Riksrevisionens rapport om arbetssökande över 55 år	5
Reservationer	12
1. Åtgärder för arbetssökande över 55 år, punkt 2 (M, SD, KD)	12
2. Ytterligare åtgärder för arbetssökande över 55 år, punkt 3 (SD)	13
Särskilt yttrande	14
Regeringens skrivelse, punkt 1 (V)	14
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	15
Skrivelsen	15
Följdmotionerna	15

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Regeringens skrivelse

Riksdagen lägger skrivelse 2021/22:13 till handlingarna.

2. Åtgärder för arbetssökande över 55 år

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:4227 av Ann-Christine From Utterstedt m.fl. (SD) yrkandena 1, 4 och 5 samt

2021/22:4228 av Mats Green m.fl. (M, KD) yrkandena 1 och 2.

Reservation 1 (M, SD, KD)

3. Ytterligare åtgärder för arbetssökande över 55 år

Riksdagen avslår motion

2021/22:4227 av Ann-Christine From Utterstedt m.fl. (SD) yrkandena 2, 3 och 6.

Reservation 2 (SD)

Stockholm den 26 oktober 2021

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

Anna Johansson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Anna Johansson (S), Roger Haddad (L), Mats Green (M), Patrik Björck (S), Saila Quicklund (M), Magnus Persson (SD), Helén Pettersson (S), Alireza Akhondi (C), Josefin Malmqvist (M), Christina Tapper Östberg (SD), Johan Andersson (S), Michael Anefur (KD), Serkan Köse (S), Ann-Christine From Utterstedt (SD), Leila Ali-Elmi (MP), Malin Danielsson (L) och Ciczie Weidby (V).

Redogörelse för ärendet

Utskottet behandlar i detta betänkande regeringens skrivelse 2020/21:13 Riksrevisionens rapport om arbetssökande över 55 år och två motioner som har väckts med anledning av skrivelsen. Förslagen i motionerna finns i bilagan.

Enligt riksdagsordningen ska Riksrevisionen lämna sina granskningsrapporter över effektivitetsrevisionen till riksdagen. Riksdagen ska överlämna rapporterna till regeringen, som sedan ska återkomma i en skrivelse till riksdagen med en redovisning av vilka åtgärder regeringen vidtagit eller avser att vidta med anledning av iakttagelserna i rapporterna.

Riksrevisionen överlämnade i mars 2021 granskningsrapporten Arbetsökande över 55 år – regeringens och Arbetsförmedlingens styrning och prioriteringar (RiR 2021:6) till riksdagen. I april 2021 informerade företrädare för Riksrevisionen utskottet om granskningsrapporten, och i september 2021 överlämnade regeringen skrivelse 2020/21:13 till riksdagen.

Utskottets överväganden

Riksrevisionens rapport om arbetssökande över 55 år

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om åtgärder för arbetssökande över 55 år och lägger skrivelsen till handlingarna. Utskottet hänvisar främst till pågående arbete.

Jämför reservation 1 (M, SD, KD) och 2 (SD) samt det särskilda yttrandet (V).

Riksrevisionens granskning

Riksrevisionen har granskat om regeringens och Arbetsförmedlingens styrning gör det möjligt för Arbetsförmedlingen att arbeta effektivt för att arbetssökande över 55 år ska återgå i arbete. Resultatet av granskningen redovisas i rapporten Arbetssökande över 55 år – regeringens och Arbetsförmedlingens styrning och prioriteringar (RiR 2021:6).

Bakgrund och metod

Riksrevisionen konstaterar inledningsvis att Arbetsförmedlingen sedan mitten av 00-talet har bedömt att arbetssökande som är 55 år eller äldre i genomsnitt har en svagare konkurrensförmåga på arbetsmarknaden än yngre. Detta medför att många fastnar i arbetslöshet, och långtidsarbetslösheten bland äldre är väsentligt högre än i andra åldersgrupper.

Arbetsförmedlingen har en viktig roll i att arbetssökande över 55 år återgår i arbete. Hur Arbetsförmedlingen styr verksamheten kan påverka både utbud och efterfrågan på arbetskraft, och därmed också tiden i arbetslöshet för de arbetssökande över 55 år. Och när allt fler ska arbeta längre enligt riksdagens mål om ett längre arbetsliv blir det enligt Riksrevisionen ännu viktigare att Arbetsförmedlingens verksamhet styrs så att den bidrar till att arbetssökande återgår i arbete vid en arbetslöshet senare i arbetslivet.

För att Arbetsförmedlingen ska kunna arbeta effektivt med åldersgruppen måste också regeringens styrning stödja myndigheten i detta arbete. Sammantaget ger det Riksrevisionen skäl att granska om regeringens och Arbetsförmedlingens styrning möjliggör för Arbetsförmedlingen att arbeta effektivt för att arbetssökande över 55 år ska återgå i arbete.

Riksrevisionens granskning utgår från två revisionsfrågor:

1. Bidrar Arbetsförmedlingens styrning av verksamheten till att arbetssökande över 55 år ska kunna återgå i arbete?
2. Möjliggör regeringens styrning för Arbetsförmedlingen att arbeta effektivt med arbetssökande över 55 år?

När det gäller Arbetsförmedlingens styrning baseras granskningen på bl.a. olika styrdokument som verksamhetsplaner, strategier och stöd till handläggare. När det gäller regeringens styrning baseras granskningen på förordningar, regleringsbrev, särskilda uppdrag och myndighetsdialoger. Granskningens fokus är arbetssökande mellan 55 och 64 år som är inskrivna vid Arbetsförmedlingen och är öppet arbetslösa eller deltar i program med aktivitetsstöd.

Iakttagelser och rekommendationer

När det gäller frågan om regeringens styrning visar granskningen att regeringens styrning av Arbetsförmedlingen till stor del inriktas mot flera målgrupper av arbetssökande. Däri ingår inte arbetssökande som är 55 år eller äldre. Riksrevisionen bedömer att regeringens samlade målgruppsstyrning är så omfattande att den försvårar för Arbetsförmedlingen att själv prioritera arbetssökande som befinner sig längre från arbetsmarknaden utifrån myndighetens analyser. När en mycket stor del av alla inskrivna arbetssökande omfattas utgör heller inte denna målgruppsstyrning grund för tydliga prioriteringar.

Vidare har regeringen gett flera uppdrag till Arbetsförmedlingen som avser arbetet mot diskriminering utifrån vissa diskrimineringsgrunder. Inget av uppdragen rör dock diskrimineringsgrunden ålder. Enligt Riksrevisionen finns det en risk för att regeringens styrning begränsar Arbetsförmedlingens arbete med diskriminering till de diskrimineringsgrunder som regeringen lyfter fram.

När det gäller frågan om Arbetsförmedlingens styrning av verksamheten bidrar till att arbetssökande över 55 år ska kunna återgå i arbete konstaterar Riksrevisionen att det finns flera brister. Trots att äldre som grupp har väsentligt längre arbetslöshetstider och att en hög ålder minskar sannolikheten att få ett arbete, är ålder inte en faktor som tydligt beaktas i Arbetsförmedlingens övergripande styrning och prioriteringar. Enligt Riksrevisionen är kunskapen om hur en hög ålder påverkar arbetssökandes arbetsmarknads-situation också relativt översiktlig.

Granskningen visar också att ålderns påverkan på den arbetssökandes avstånd till arbetsmarknaden i dag sällan beaktas i den arbetsmarknads-politiska bedömningen av enskilda arbetssökandes stödbehov. I sammanhanget konstateras emellertid att Arbetsförmedlingen för närvarande utvecklar ett nytt obligatoriskt bedömningsstöd som har bättre förutsättningar att bl.a. väga in ålder i bedömningen.

Vidare är Arbetsförmedlingens nya strategi för arbetsgivararbetet tydligt inriktad mot grupper som står långt från arbetsmarknaden. Trots detta riktas arbetsgivararbetet sällan mot äldre arbetssökande. Riksrevisionen bedömer även att Arbetsförmedlingen i hög grad har fokus på frågor om likabehandling och diskriminering. Däremot pågår ingen direkt diskussion och inget särskilt arbete som rör åldersdiskriminering.

Sammantaget leder Riksrevisionens iakttagelser till den övergripande bedömningen att regeringens och Arbetsförmedlingens styrning försvårar ett effektivt arbete för att arbetssökande över 55 år ska återgå i arbete. Enligt Riksrevisionen finns det därmed en risk för att äldre arbetssökande inte får det stöd som de behöver och att tiden i arbetslöshet förlängs. Riksrevisionen drar därför slutsatsen att både regeringens och Arbetsförmedlingens styrning av vilka arbetssökande som ska prioriteras behöver utvecklas.

Riksrevisionen lämnar en rekommendation till regeringen om att utforma regleringsbrev och övrig styrning av Arbetsförmedlingen så att den bättre stöder Arbetsförmedlingens uppgift i instruktionen att prioritera de arbetssökande som befinner sig längre från arbetsmarknaden.

Riksrevisionen lämnar följande rekommendationer till Arbetsförmedlingen:

- Utforma prioriteringar på övergripande myndighetsnivå utifrån en samlad analys av arbetssökandes avstånd till arbetsmarknaden, baserat på ett flertal faktorer, däribland ålder.
- Rikta arbetsgivararbetet mot de arbetssökande som enligt Arbetsförmedlingens samlade analys befinner sig längre från arbetsmarknaden.
- Öka fokus på åldersdiskriminering i exempelvis interna utbildningar, samt förstärk arbetet gentemot arbetsgivare för att motverka åldersdiskriminering i arbetslivet.

Skrivelsen

I skrivelse 2020/21:13 Riksrevisionens rapport om arbetssökande över 55 år välkomnar regeringen Riksrevisionens granskning och anser att den belyser viktiga aspekter av styrningen av Arbetsförmedlingen och arbetsmarknadspolitiken. Riksrevisionens rapport utgör enligt regeringen ett värdefullt underlag i det fortsatta arbetet med att utveckla den arbetsmarknadspolitiska bedömningen.

Regeringen invänder inte mot Riksrevisionens konstaterande att regeringen inte har gett Arbetsförmedlingen uppdrag som enbart handlar om äldre arbetssökande. Regeringen menar dock att äldre omfattas av regeringens styrning av Arbetsförmedlingen dels genom myndighetens instruktion, som anger att Arbetsförmedlingen ska prioritera dem som befinner sig långt från arbetsmarknaden, dels genom att äldre också återfinns i andra målgrupper som har varit föremål för regeringens mål och uppdrag.

Regeringen instämmer delvis i Riksrevisionens slutsats att regeringens styrning mot särskilda grupper av arbetssökande via mål och uppdrag i regleringsbrevet varit alltför omfattande. Regeringen anser att en mindre omfattande målgruppsstyrning skulle ge Arbetsförmedlingen större möjligheter att prioritera, styra och planera verksamheten.

Regeringen instämmer vidare i vad Riksrevisionen säger om betydelsen av den arbetsmarknadspolitiska bedömning som Arbetsförmedlingen gör och att

ett statistiskt bedömningsstöd bör baseras på flera faktorer, exempelvis ålder, för att kunna bedöma arbetssökandes avstånd till arbetsmarknaden och eventuella behov av stöd.

När det gäller Riksrevisionens rekommendation till regeringen pekar regeringen på ett uppdrag till Arbetsförmedlingen om att utveckla ett statistiskt bedömningsstöd (A2019/02310 och A2020/02639). Regeringen menar att ett statistiskt bedömningsstöd som tar hänsyn till ålder är ett viktigt verktyg som kan bidra till att Arbetsförmedlingen bättre kan fullgöra sin uppgift att prioritera dem som befinner sig långt från arbetsmarknaden.

I övrigt framhåller regeringen att den förutsätter att Arbetsförmedlingen beaktar de iakttagelser och rekommendationer som Riksrevisionen lämnar till Arbetsförmedlingen.

I och med skrivelsen till riksdagen anser regeringen att Riksrevisionens rapport är slutbehandlad.

Motionerna

I kommittémotion 2021/22:4228 konstaterar Mats Green m.fl. (M, KD) att såväl regeringen som Arbetsförmedlingen under många år prioriterat andra utsatta grupper framför de äldre. Motionärerna anser därför att Arbetsförmedlingen bör ges i uppdrag att anpassa stöd och insatser till äldres utsatta situation på arbetsmarknaden (yrkande 1). Motionärerna anser också att fler arbetslösa med längre arbetslivserfarenhet ska erbjudas praktisk kompetensutveckling för att motverka långa tider i arbetslöshet (yrkande 2).

I kommittémotion 2021/22:4227 anser Ann-Christine From Utterstedt m.fl. (SD) att regeringen ska motverka all form av åldersdiskriminering i arbetslivet (yrkande 1) och dessutom säkerställa att diskrimineringsgrunderna hanteras likvärdigt i Arbetsförmedlingens uppdrag (yrkande 2). Vidare bör det säkerställas att Arbetsförmedlingen har ett tydligt uppdrag att prioritera insatserna så att alla arbetslösa som står långt från arbetsmarknaden omfattas (yrkande 3). Regeringen bör också säkerställa att arbetssökande över 55 år får det stöd för att komma i arbete de har rätt till (yrkande 4) och att denna grupp omfattas av Arbetsförmedlingens mål och uppföljning av verksamheten (yrkande 5). Slutligen anser motionärerna att Arbetsförmedlingens uppdrag bör ändras så att verksamheten utgår från arbetssökandes behov i stället för att inrikta sig på specifika målgrupper (yrkande 6).

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis välkomna Riksrevisionens granskning eftersom den belyser viktiga aspekter av styrningen av Arbetsförmedlingen och av arbetsmarknadspolitiken. Moderaterna och Kristdemokraterna föreslår i kommittémotion 2021/22:4228 yrkande 1 att Arbetsförmedlingen ska ges i uppdrag att anpassa stöd och insatser till äldres utsatta situation på arbetsmarknaden. Sverigedemokraterna lyfter i kommittémotion

2021/22:4227 yrkandena 2–5 fram liknande frågor om Arbetsförmedlingens uppdrag i relation till arbetssökande över 55 år och har dessutom synpunkter på myndighetens arbete mot åldersdiskriminering. Utifrån Riksrevisionens granskning kan utskottet konstatera att Arbetsförmedlingen tydligt fokuserat på frågor om likabehandling och diskriminering, men att arbetet med att motverka åldersdiskriminering i arbetslivet haft en begränsad omfattning i myndigheten. Av granskningen framgår också att trots att äldre som grupp har väsentligt längre arbetslöshetstider och att en hög ålder minskar sannolikheten att få ett arbete, är ålder inte en faktor som tydligt beaktas i Arbetsförmedlingens övergripande styrning och prioriteringar. Även om det förvisso är så att äldre kan prioriteras på olika sätt, t.ex. genom att de återfinns i andra målgrupper som har varit föremål för särskilda mål och uppdrag, visar granskningen enligt utskottet att äldre arbetssökande inte fullt ut får det stöd som de behöver.

Liksom regeringen förutsätter utskottet att Arbetsförmedlingens verksamhet utformas så att åldersdiskriminering i arbetslivet motverkas. Utskottet förutsätter också att Arbetsförmedlingen tar till vara de iakttagelser och rekommendationer som Riksrevisionen lämnar till myndigheten. Utskottet noterar att till rekommendationerna hör bl.a. att utforma övergripande prioriteringar på myndighetsnivå utifrån en samlad analys av arbetssökandes avstånd till arbetsmarknaden baserat på ett flertal faktorer, däribland ålder. Riksrevisionen rekommenderar även Arbetsförmedlingen att ha ett ökat fokus på åldersdiskriminering i exempelvis interna utbildningar.

Utskottet noterar vidare att regeringen gett Arbetsförmedlingen i uppdrag att utveckla ett statistiskt bedömningsstöd som tar hänsyn till bl.a. ålder (A2019/02310 och A2020/02639). Liksom regeringen anser utskottet att ett sådant bedömningsstöd är ett viktigt verktyg som kan bidra till att Arbetsförmedlingen bättre kan fullgöra sin uppgift att prioritera dem som befinner sig långt från arbetsmarknaden. Utskottet kommer att följa detta arbete noggrant.

Utskottet vill avvakta utfallet av nämnda uppdrag till Arbetsförmedlingen liksom övriga förändringar med anledning av Riksrevisionens rekommendationer innan det kan bli aktuellt att vidta ytterligare åtgärder i den riktning som föreslås av motionärerna.

När det särskilt gäller frågan om lämpligheten att inrikta Arbetsförmedlingens uppdrag på specifika målgrupper som uppmärksammas av Sverigedemokraterna i yrkande 6, ser utskottet ingen direkt motsättning mellan detta och att utgå från arbetssökandens behov. I alla händelser anser utskottet att om det finns en problematik som behöver tydliggöras kan det finnas anledning att styra verksamheten mot särskilda grupper, t.ex. långtidsarbetslösa, nyanlända invandrare och personer med funktionsnedsättning som innebär nedsatt arbetsförmåga.

Vidare föreslår Moderaterna och Kristdemokraterna i yrkande 2 att fler arbetslösa med längre arbetslivserfarenhet ska erbjudas praktisk kompetensutveckling för att motverka långa tider i arbetslöshet. Utskottet kan

konstatera att den svenska arbetsmarknaden är en arbetsmarknad i förändring som ställer höga krav på kompetens och på förmåga att ställa om till nya arbetsuppgifter eller nytt jobb. Liksom motionärerna anser utskottet att det är angeläget att skapa goda förutsättningar för kompetensutveckling och omskolning. En viktig del i en fungerande politik på området är en god dialog mellan staten och arbetsmarknadens parter om hur politiken kan utvecklas och vilka insatser som bör genomföras.

I budgetpropositionen för 2022 föreslår regeringen att resurser tillförs för ett nytt offentligt grundläggande omställnings- och kompetensstöd för arbetstagare i linje med den principöverenskommelse som träffats mellan parterna. Utskottet noterar att det stöd som föreslås ska vara tillgängligt både för anställda och för dem vars anställning har upphört. Även genom insatsen arbetspraktik kan arbetssökande få möjlighet till kompetensutveckling och dessutom stärka sina kontaktnät eller visa sina färdigheter för en arbetsgivare och därigenom komma in på arbetsmarknaden. Utskottet välkomnar att regeringen i budgetpropositionen för 2022 föreslår ökade medel för att möjliggöra fler praktikplatser så att fler personer ska kunna ta del av arbetsplatsförlagda aktiviteter.

Utskottet kan därmed konstatera att frågan om att skapa goda förutsättningar för omställning och kompetensutveckling i arbetslivet är högt prioriterad av regeringen och anser inte att det finns behov av ytterligare åtgärder på området.

Vikten av att motverka all form av åldersdiskriminering i arbetslivet lyfts fram av Sverigedemokraterna i yrkande 1. Utskottet instämmer naturligtvis med detta och vill understryka att arbetslivet behöver bli mer åldersoberoende, och äldres kunskaper och erfarenheter behöver tas till vara på ett bättre sätt.

Det finns givetvis inte ett svar på hur all form av åldersdiskriminering i arbetslivet motverkas, men utskottet vill ändå uppmärksamma det arbete som Delegationen för senior arbetskraft har bedrivit. Delegationen tillsattes som en del av pensionsöverenskommelsen 2017 och har nu slutfört sitt uppdrag. I betänkandet Äldre har aldrig varit yngre – allt fler kan och vill arbeta längre (SOU 2020:69) föreslår delegationen vilka överväganden, bedömningar och åtgärder olika aktörer behöver göra för att fler ska kunna få ett längre arbetsliv. Delegationen kom bl.a. fram till att kraven i arbetslivet har förändrats, att livslångt lärande blir allt viktigare och att det finns en betydande arbetskraftspotential bland seniorer. Vidare menar delegationen att arbetsgivares attityder till och nyttjande av senior arbetskraft behöver förbättras, bl.a. behöver chefer bedriva ett åldersmedvetet ledarskap.

Frågan om äldre i arbetslivet är en fråga som även tas upp och diskuteras av Jämlikhetskommissionen i dess betänkande En gemensam angelägenhet (SOU 2020:46). Kommissionen pekar bl.a. på olika faktorer som kan påverka arbetsmarknadssituationen för äldre. Bland faktorer knutna till arbetsgivarna är risken för åldersdiskriminering en viktig omständighet enligt kommissionen. Kommissionen framhåller bl.a. att äldre måste ges möjligheter att arbeta i den omfattning som de vill och kan, och lyfter fram

Pensionsåldersutredningens förslag som rimligt, men understryker att det också handlar om attityder hos arbetsgivare och omvärld.

Båda de nämnda betänkandena har remissbehandlats och förslagen bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Utskottet vill i sammanhanget slutligen uppmärksamma skrivelsen En god arbetsmiljö för framtiden – regeringens arbetsmiljöstrategi 2021–2025 (skr. 2020/21:92). Som betonas i strategin är en central del för att skapa ett längre och hållbart arbetsliv att bättre ta till vara äldres kompetens och erfarenhet. Arbetslivet behöver bli mer åldersoberoende, och äldres kunskaper och erfarenheter behöver tas till vara på ett bättre sätt i arbetslivet. Allt fler kan och vill arbeta längre, men många möter olika hinder i arbetslivet i t.ex. olika regelsystem och avtal. Åldersdiskriminering bör som regeringen understryker motverkas med breda åtgärder, och en god arbetsmiljö genom hela livet är grundläggande.

Utskottet kan konstatera att frågan om äldres villkor och möjligheter på arbetsmarknaden är en aktuell fråga för regeringen och anser därmed inte att det finns skäl att ta initiativ till åtgärder på området.

Sammantaget föreslår utskottet att riksdagen avslår motionsyrkandena och lägger regeringens skrivelse till handlingarna.

Reservationer

1. Åtgärder för arbetssökande över 55 år, punkt 2 (M, SD, KD)

av Mats Green (M), Saila Quicklund (M), Magnus Persson (SD), Josefin Malmqvist (M), Christina Tapper Östberg (SD), Michael Anefur (KD) och Ann-Christine From Utterstedt (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:4227 av Ann-Christine From Utterstedt m.fl. (SD) yrkandena 1, 4 och 5 samt

2021/22:4228 av Mats Green m.fl. (M, KD) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Åldersdiskriminering slår ut kompetenta personer, är kränkande mot den äldre arbetskraften och skadar samhället. Ålderismen innebär att människor utestängs på arbetsmarknaden, vilket minskar tillväxten och gör Sverige fattigare som nation. Vi menar, precis som Riksrevisionen konstaterar i sin granskning, att såväl regeringen som Arbetsförmedlingen under många år prioriterat andra utsatta grupper framför de äldre. Ålder har alltför sällan vägts in i bedömningen av vilket stöd den arbetssökande behöver. Vi anser att äldre personers situation på arbetsmarknaden när de blir arbetslösa måste synliggöras på ett bättre sätt jämfört med i dag, med bättre anpassade insatser efter deras behov. För att arbetslösa med längre arbetslivserfarenhet ska kunna upprätthålla och utveckla sin kompetens bör det finnas större möjligheter till praktisk kompetensutveckling på en arbetsplats. Vi har under lång tid påtalat att regeringens styrning av Arbetsförmedlingen inte fungerar, och det blir alltmer tydligt.

Vi anser därmed att regeringen bör ge Arbetsförmedlingen i uppdrag att anpassa stöd och insatser till äldres utsatta situation på arbetsmarknaden. Vi anser vidare att regeringen bör se till att fler arbetslösa med längre arbetslivserfarenhet erbjuds praktisk kompetensutveckling för att motverka långa tider i arbetslöshet och säkerställa att arbetssökande över 55 år får det stöd för att komma i arbete de har rätt till.

Gruppen arbetssökande över 55 år har inte heller varit föremål för särskilda mål eller omfattats av Arbetsförmedlingens uppföljning, vilket givetvis måste ske. Vi anser därför att regeringen bör säkerställa att gruppen arbetssökande

över 55 år omfattas av Arbetsförmedlingens mål och uppföljning av verksamheten.

Vi noterar vidare att såväl regeringen som utskottet förutsätter att Arbetsförmedlingen beaktar de iakttagelser och rekommendationer som Riksrevisionen lämnar till Arbetsförmedlingen. Vi har naturligtvis också noterat att regeringen gett Arbetsförmedlingen i uppdrag att utveckla ett statistiskt bedömningsstöd som tar hänsyn till bl.a. ålder. Det är bra men långt ifrån tillräckligt, och regeringen bör därför snarast vidta åtgärder för att motverka all form av åldersdiskriminering i arbetslivet.

2. Ytterligare åtgärder för arbetssökande över 55 år, punkt 3 (SD)

av Magnus Persson (SD), Christina Tapper Östberg (SD) och Ann-Christine From Utterstedt (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion 2021/22:4227 av Ann-Christine From Utterstedt m.fl. (SD) yrkandena 2, 3 och 6.

Ställningstagande

Riksrevisionens granskning visar på brister när det gäller åtgärder för arbetssökande över 55 år som Sverigedemokraterna uppmärksammat i olika sammanhang, t.ex. att regeringens styrning av Arbetsförmedlingen bidrar till att andra grupper prioriteras framför arbetssökande över 55 år. Av granskningen framgår också att Arbetsförmedlingen tydligt fokuserat på frågor om likabehandling och diskriminering, men arbetet med att motverka åldersdiskriminering i arbetslivet har haft en begränsad omfattning i myndigheten. Mot denna bakgrund anser vi att regeringen bör säkerställa att diskrimineringsgrunderna hanteras likvärdigt i Arbetsförmedlingens uppdrag.

Vidare bör regeringen säkerställa att Arbetsförmedlingen har ett tydligt uppdrag att prioritera insatserna så att alla arbetslösa som står långt från arbetsmarknaden omfattas.

Slutligen anser vi att regeringen bör ändra Arbetsförmedlingens instruktion så att verksamheten utgår från arbetssökandes behov i stället för att inrikta sig på specifika målgrupper. Till skillnad från utskottet anser vi att den nuvarande styrningen mot specifika målgrupper leder till problem med prioriteringar och skapar undanträngningseffekter.

Särskilt yttrande

Regeringens skrivelse, punkt 1 (V)

Cicie Weidby (V) anför:

Jag välkomnar Riksrevisionens granskning eftersom den belyser viktiga aspekter av styrningen av Arbetsförmedlingen och av arbetsmarknadspolitiken. Men även om Riksrevisionen lämnar en del relevanta rekommendationer är det inte vidare meningsfullt att diskutera eller ändra på enskildheter samtidigt som regeringens pågående och ogenomtänkta förändring av Arbetsförmedlingen riskerar att göra det allt svårare att bedriva effektiv, sammanhängande, statlig arbetsmarknadspolitik över huvud taget. Arbetsförmedlingen behöver förvisso reformeras för att myndigheten ska kunna utföra sitt uppdrag på ett bättre sätt än i dag och få de resurser och verktyg som behövs för detta. Myndigheten måste få möjlighet att sätta de arbetssökandes behov i centrum och matcha detta med behoven på arbetsmarknaden. Den förändring som nu dikteras från regeringens håll är snarare inriktad på ersättningar till de privata aktörerna och hur systemen för detta ska riggas. Detta undergräver möjligheterna att hitta en fungerande styrning i förhållande till olika målgrupper, som i det här fallet arbetssökande över 55 år. Jag kommer att återkomma i andra sammanhang om hur reformeringen av Arbetsförmedlingen ska ske genomtänkt, mot bakgrund av utredningar, forskning, den upparbetade erfarenheten hos kollektivet av arbetsförmedlare och den sakkunskap som finns hos fack och arbetsgivare.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelsen

Regeringens skrivelse 2021/22:13 Riksrevisionens rapport om arbetssökande över 55 år.

Följdmotionerna

2021/22:4227 av Ann-Christine From Utterstedt m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska motverka all form av åldersdiskriminering i arbetslivet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör säkerställa att diskrimineringsgrunderna hanteras likvärdigt i Arbetsförmedlingens uppdrag, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska säkerställa att Arbetsförmedlingen har ett tydligt uppdrag att prioritera insatserna så att alla arbetslösa som står långt från arbetsmarknaden omfattas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör säkerställa att arbetssökande över 55 år får det stöd för att komma i arbete de har rätt till, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör säkerställa att gruppen arbetssökande över 55 år omfattas av Arbetsförmedlingens mål och uppföljning av verksamheten och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verksamheten bör utgå från arbetssökandes behov i stället för att inrikta sig på specifika målgrupper och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4228 av Mats Green m.fl. (M, KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge Arbetsförmedlingen i uppdrag att anpassa stöd och insatser till äldres utsatta situation på arbetsmarknaden och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fler arbetslösa med längre arbetslivserfarenhet ska erbjudas praktisk

kompetensutveckling för att motverka långa tider i arbetslöshet och tillkännager detta för regeringen.